

تگاهی به کتاب «سلامتی حق بشر است»، نوشته تیموتی اسنایدر

ویروس انسان نیست، آزمون انسانیت است

رادمنش

«اگر مرده بودم، مرگم اتفاقی کاملاً عادی بود. عددی دیگر بود در میان آمار غم انگیز. تیموتی اسنایدر کتابش را با این جمله آغاز می‌کند. او در کتاب «سلامتی حق بشر است» با زیرعنوان «یادداشت‌های روزهای بیمارستان؛ درس‌هایی درباره آزادی» نقدی جدی به سیستم درمانی و سلامت در آمریکا دارد و از این وضعیت نابسامان و -به گفته خودش- «غیرانسانی» پلی می‌زند به مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی این کشور. مهم‌ترین مسئله اما برای این نویسنده و مورخ و استاد تاریخ دانشگاه ییل مسئله آزادی است.

اسنایدر از تجربه شخصی خودش از بیماری، حضورش در بیمارستان، و مواجهه اش با سیستم سلامت کشورش به عنوان نقطه شروع نقد این سیستم و عوارض آن استفاده می‌کند. او، که در ابتدا با یک آپاندیسیت ساده بستری می‌شود، به خاطر خطاهای پزشکی و عدم توجه مناسب، دچار عوارض جدی و متعددی، ازجمله عفونت‌های شدید و مشکلات کبدی، می‌شود که ماه‌ها درگیرش می‌کنند. اسنایدر، در طول این مدت، در چندین بیمارستان بستری می‌شود و ناتوانی ها و ناکارآمدی‌های سیستم سلامت آمریکا را از نزدیک می‌بیند.

اویه شدت از عدم انسانیت و تمرکز بر سود در بیمارستان ها انتقاد می‌کند. اسنایدر می‌بیند که وقتی نظام درمان و سلامت یک کشور، به جای توجه به بیمار به عنوان یک انسان، بر سودآوری متمرکز است تا چه اندازه جان آدمی ارزان می‌شود.

او، که کتاب را در زمان آغاز همه‌گیری کووید ۱۹ نوشته است، جدی نگرفتن آن و در نتیجه تلاش نکردن برای کنترلش را نشانه‌ای شرم‌آور برای نظام سلامت و سیستم سیاسی حاکم بر آن می‌داند؛ «ویروس انسان نیست، اما آزمون انسانیت است. ما از این آزمون سر بلند بیرون نیامدیم. ۱۵هزار هم وطن سر هیچ ویوچ جان خود را از دست دادند.»

اسنایدر، که در تاریخ اروپای مرکزی و شرقی، اتحاد جماهیر شوروی و هو لوگاکست متخصص است، بر مسئله آزادی و جنبه‌های مختلف آن و آنچه می‌تواند سبب محدودسازی آن شود تمرکز دارد و عمیقاً با این مقوله آشناست. او در کتاب کوچک اما پرفروش، «استبداد، بیست درس از قرن بیستم»، که در سال ۲۰۱۷ و پس از به قدرت رسیدن دونالد ترامپ منتشر شد، هشدار می‌دهد که آزادی در ایالات متحده به خطر افتاده است.

اسنایدر در این کتاب نیز دغدغه آزادی دارد و در این زمینه بحث می‌کند که سلامت یک پیش شرط برای آزادی است و اگر مردم به مراقبت‌های بهداشتی مناسب دسترسی نداشته باشند، نمی‌توانند آزادانه زندگی کنند و در جامعه مشارکت داشته باشند. او در این کتاب می‌نویسد: «آمریکا داعیه دار آزادی است، اما بیماری و ترس آزادی مان را کمتر کرده‌اند. آزاد بودن یعنی خودمان باشیم، یعنی با ارزش‌ها و علایق خودمان در جهان قدم برداریم. هر انسانی حق دارد در پی شادی باشد و ردیایی از خود به جا بگذارد. اگر به قدری بیمار باشیم که نتوانیم شادی را درک کنیم و به قدری ضعیف باشیم که نتوانیم به دنبال آن برویم، آزادی ممکن نیست.»

اسنایدر کمی جلوتر می‌نویسد: «آزادی امری است که به یکایک ما مربوط است. اما هیچ یک از ما نمی‌توانیم بدون کمک دیگران آزاد باشیم. حقوق فردی نیازمند تلاش جمعی است. [...] به قول فردریک داگلاس، 'سیر تکامل آزادی‌های بشری نشان می‌دهد که تاکنون هر امتیازی که به نفع این مطالبات والا به دست آمده نتیجه پیکاری سخت‌کوشانه بوده است.' این پیکاری برای درمان ناخوشی‌ما خواهد بود و زمانی آغاز می‌شود که بهداشت و درمان را به مثابه یکی از حقوق بشر طلب کنیم.»

او، در این اثر، با تکیه بر دانش تاریخی و سیاسی خود، نشان می‌دهد که چگونه مشکلات در نظام سلامت ریشه در مسائل عمیق‌تری مانند نابرابری، بی‌اعتمادی و تمرکز بر سود دارد.

«سلامتی حق بشر است»، نوشته تیموتی اسنایدر، ترجمه آیدین رشیدی، نشر گمان، ۱۳۲ صفحه، ۱۷۰هزار تومان.

صاحب‌خبر

حسن انوری، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی:

زبان فارسی به اقوام ایرانی هویت مشترک می‌بخشد

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی ایران را کشوری با تنوع قومی فراوان دانست و گفت: «آنچه اقوام کرد و لر و آذری و بلوچ و بقیه را به یکدیگر نزدیک می‌کند و هویت مشترک ایرانی به آنان می‌بخشد زبان فارسی است.»

حسن انوری، که در سرای اهل قلم سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با عنوان «زبان فارسی و همبستگی ملی» برگزار شد، به اهمیت زبان فارسی اشاره کرد و گفت: «نخستین اهمیت زبان فارسی در زمان حاضر نقش آن در ایجاد ارتباط میان اقوام مختلف ایران است.»

به گزارش «ایرنا»، استاد پیشکسوت ادبیات فارسی ادامه داد: «با وجود آنکه هر قوم زبان خاص خود را دارد، از نظر فرهنگی و هویتی، همه آنان خود را ایرانی می‌دانند. هیچ‌گاه نمی‌شنویم که فردی کرد یا آذربایجانی بگوید من ایرانی نیستم.»

انوری، با یادآوری اینکه بیشتر اقوام ایرانی دوزبانه هستند، توضیح داد: «به عنوان مثال، از مشاهده‌های شخصی‌ام می‌توانم بگویم که بارها در تبریز دیده‌ام فروشندهگان با مشتریان به زبان ترکی صحبت می‌کنند. اما زمانی که می‌خواهند اطلاعات مربوط به فروش را یادداشت کنند از زبان فارسی استفاده می‌کنند. یا پسر آذربایجانی، وقتی می‌خواهد برای پدرش در شهری مانند سنندج نامه‌ای بنویسد، معمولاً آن را به زبان فارسی می‌نویسد. نه به زبان ترکی. در واقع، در سراسر ایران، اقوام مختلف دارای زبان گفتاری قومی و زبان نوشتاری فارسی هستند.»

وی ادامه داد: «گسترش زبان فارسی به علت ویژگی‌ها و قابلیت‌های خاص این زبان است. زبانی بسیار ساده، روان و انرگذا، من شخصاً شاهد بوده‌ام که در زمانی که در تبریز دانشجوی بودم خانواده‌ها در خانه با فرزندانشان به زبان ترکی گفت وگو می‌کردند. اما اکنون، براساس پژوهش‌های انجام شده و نتایج به دست آمده، در بسیاری از خانه‌ها در تبریز کودکان با والدین خود به زبان فارسی صحبت می‌کنند. این اتفاق به صورت طبیعی رخ داده و هیچ‌کس مردم را مجبور نکرده است.»

علی باقریان

❖ به خورشیدرویان^{۱۱} سپهدار گفت که چونین شگفتی نمائند نِهفت

❖ که این داستان گرز من بشنوید

❖ شوزدان دل از جانِ من ناامید^{۱۲}

❖ به شاه جهان گفت پس آر نواز

❖ که بر ما باید گشادنت راز

❖ ثوانیم کردن مگر^{۱۳} چاره‌ای

❖ که بی چاره‌ای نیست پیتارِهای^{۱۴}

۱- خورشیدرویان: زنان خورشید مانند در زیبارویی.

۲- دلتان از جان من ناامید شود، امیدی به زنده ماندن من نخواهید داشت.

۳- مگر: شاید.

۴- پیتار ه: بلا، مصیبت.

درباره کتاب «استقبال از شاهنامه در سده‌های میانه به سانِ آینه پادشاهان» که برگردان فارسی آن به تازگی به بازار آمده است

«شاهنامه»، کتاب راهنمای حکومت داری

باز می‌گردد. کتاب پیش روی، 'استقبال از شاهنامه در سده‌های میانه به سان آینه پادشاهان'. چنین امکانی را در 'شاهنامه' فردوسی یافته است و به خوانندگان توجه می‌دهد که چرا این اثر سترگ، به منزله منبعی از حکمت و اندرز ایران باستان درباب سلطنت، درک خوانندگان خود را از مفاهیم مربوط به قلمرو پادشاهی افزایش می‌دهد. رجوع به 'شاهنامه'، این دلفینه‌گران بهای فرهنگ ما، کوشش برای تکرار گذشته نیست، بلکه توجه یافتن به امکاناتی است که در بطن خود می‌تواند طرحی را متناسب با گذشته تاریخی ما برای آینده رقم زند.

همچنین، نویسنده در بخشی از کتاب خود نوشته است: «'شاهنامه' فردوسی، عموماً، به عنوان اثری حماسی (قهرمانی) بررسی شده است و تنها پژوهشگران معدودی به عنوان اثری تاریخی به آن رجوع کرده‌اند. گرچه این اثر صفات مشترک زیادی هم با حماسه و هم با تاریخ دارد، اما در هیچ کدام از این دو گونه ادبی به درستی نمی‌گنجد. از طرفی، شارل هانری دو فوشه کور پیشنهاد می‌کند که 'شاهنامه' باید به عنوان 'آینه‌ای برای پادشاهان' در نظر گرفته شود، یعنی کتاب خرد و اندرز برای شاهان و ملازمان آن‌ها. اما او، در پژوهش جامع خود که بر روی اندرزنامه‌های فارسی ابتدای سده‌های میانه انجام داده، 'شاهنامه' را منظور نکرده است. وی، همچنین، معتقد است که نویسندگان کتاب‌های اخلاق و اندرز در دوره‌های بعدی از 'شاهنامه' به عنوان کتاب مرجع و نمونه بهره نبرده‌اند. برای تعیین دقیق تر اینکه 'شاهنامه' به کدام گونه ادبی تعلق می‌گیرد باید مشخص کنیم که خوانندگان هم دوره و نزدیک به دوره فردوسی چگونه از آن برداشت می‌کردند.»

منابع، وبگاه ناشر انگلیسی، وبگاه ناشر فارسی، وبگاه جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران تدوین و ترجمه، شهرآر

تحقیقی وی در مجلات معتبر «مطالعات ایرانی» و «نریتئو کالج»، به چاپ رسیده‌اند. اثر او، «استقبال از شاهنامه در سده‌های میانه به سان آینه پادشاهان»، که نخستین بار انتشارات «بریل» در سال ۲۰۱۶ آن را چاپ و منتشر کرد، در بیست و پنجمین دوره جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، برگزیده شده‌است. اما ترجمه فارسی آن به تازگی به بازار آمده است. این برگردان را عادل‌ه میرزایی انجام داده و انتشارات «علمی» در ۴۸۳ صفحه و به قیمت ۷۵ هزار تومان عرضه کرده است.

ناشر در پشت جلد کتاب آورده است: «'شاهنامه' حکیم ابوالقاسم فردوسی توسی برای خوانندگانش در نقش‌های گوناگونی ظاهر شده است و هر اندیشمندی، به اقتضای آینده‌ای که برای خود تصور می‌کرده و امکان‌هایی که مترصد تحقق آن‌ها بوده، در رجوع به این سنت حکمی و ادبی بهره‌هایی متناسب از آن بر می‌گرفته و به شیوه خاص خود از آن استقبال می‌کرده است. اساساً، رجوع به میراث سنت ایرانی-اسلامی همواره در تناسب عمیقی با طرح‌های آینده‌کسی است که به این سابقه

دوره اردشیر در 'شاهنامه' را با اثر ایرانی حکمت آموز برای حاکمان در قرون وسطای آغازین مقایسه می‌کند تا نشان دهد که تصویر اردشیر در 'شاهنامه' مطابق اصول و قواعد اخلاقی-سیاسی ارائه شده در آثار ایرانی-اسلامی بعدی درباب حکمت فرمانروایان است. تحلیل تطبیقی در این بخش از کتاب به دنبال ریشه‌های ماقبل اسلام برخی مفاهیم اصلی موجود در ادبیات حکمت آموز ایرانی-اسلامی سده‌های

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

نویسنده این کتاب، نسرین عسکری، در سال ۲۰۱۲ دکتری خود را از دانشگاه تورنتو دریافت کرد. وی، اکنون، مدرس و محقق دوره پساکتدی در گروه مطالعات آسیایی دانشگاه بریتیش کلمبیاست. عسکری، به عنوان کارشناس مدعو در بخش هنرهای ایرانی کتاب، در کتابخانه بادلین آکسفورد تحقیقاتی به انجام رسانده و درباب تعاملات متن و تصویر در هنرهای ایرانی کتاب در دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج مقالاتی ارائه کرده است. مقالات

همسو هم نبود. فلسفه اطاعت مدنی ولپین، هم محتوا و هم هدف انطباق را بازسازی کرد.»

هر چند ایده ولپین بسیار خاص و جریان ساز بود، اما او تنها قهرمان این قصه نیست و مخالفان سرشناسی همچون آندری ساخاروف و الکساندر سولژنتسین، زندگان نوبل فیزیک و ادبیات، و مردان و زنانی کمتر شناخته شده نیز در جنبش مخالفت حضور داشتند که گاه آزادی و جانشان را در مسیر ایستادگی مستمر خود در برابر حکومتی توتالیتر قمار می‌کردند. افرادی که گاه هیچ شباهتی به هم نداشتند، نویسنده دلیل ساده و مشترکی برای تبدیل یک شهروند به مخالف پیدا و معرفی نمی‌کند. ناتانز پس از خواندن زندگی‌نامه آزادی خواهان، نزدیک ترین چیزی را که می‌توانست نقطه‌ای مشترک بین آن‌ها باشد وجود یک «مانع» در زندگی تحت حکومت شوروی، آن‌ها را به مخالف تبدیل می‌کرد.

برپایی جمعات و تظاهرات کوچک و غیرمجاز، نوش طوما، توزیع متون زیرزمینی معروف به «سامیزدات»، حمایت از زندانیان سیاسی و افشای سرکوب‌ها در داخل و خارج از کشور از جمله تاکتیک‌های این جنبش مسالمت جو و خشونت پرهیز بود.

بنجامین ناتانز با تکیه بر خاطرات روزانه، یادداشت‌ها، نامه‌های شخصی، مصاحبه‌ها و اسناد و سوابق بازجویی‌های کاگ‌ب، سعی بشر را نشان می‌دهد برای دست یافتن به آزادی و زندگی در امنیت و عدالت، واژه‌هایی که در روسیه آن روزگار، خواست آن همان قدر دور از دسترس به نظر می‌رسید که تحقق زندگی در یک اتوپیا. عنوان کتاب نیز نشانی است از امید بسیار ناچیز آن آدم‌ها، در آشپزخانه‌های مستکوز اواخر دهه ۱۹۶۰ تا اوایل دهه ۱۹۸۰، جام‌ها را با این عبارت بالا می‌بردند: «به سلامتی موفقیت آرمان ناامیدانه مان.»

پی نوشت:

تمام جملات در گیومه از کتاب است.

رادمنش

رادمنش

رادمنش

رادمنش

همان طور که فیلم بازها به اسکار و گن- فیزیک دان‌ها به نوبل، ریاضی‌دان‌ها به فیلدز، عکاسان به وردپرس فتو و ادبیاتی‌ها به نوبل و بوکر و گنگور، روزنامه نگاران نیز به پولیتزر نگاه می‌کنند، معتبرترین جایزه در عرصه ژورنالیسم که هر ساله با نظارت دانشگاه کلمبیا برگزار می‌شود. البته این جایزه فقط منحصر و محدود به شاخه‌های مختلف روزنامه نگاری نیست و بخش‌های دیگری مانند ادبیات و موسیقی نیز دارد. جایزه ناداستان پولیتزر، اگر نه معتبرترین، یکی از معتبرترین جوایز جهان در این ژانر است. جایزه بخش ناداستان عمومی (General Nonfiction) پولیتزر ۲۰۲۵ به کتابی از مورخی به نام بنجامین ناتانز رسید برای کتابی به نام «به سلامتی موفقیت آرمان ناامیدانه مان»، که در آن جریان جنبش مخالفان اتحاد جماهیر شوروی از سال ۱۹۶۰، را به تفصیل پی‌گرفته و بررسی می‌کند. این گروه از مخالفان و جنبشی مسالمت آمیز بود که به باور نویسنده، گرچه مستقیماً باعث سقوط نظام شوروی نشد، اما فعالیت‌های آنان نقشی حیاتی داشت در افشای ماهیت سرکوبگرانه رژیم در داخل و خارج از کشور، کاهش مشروعیت حکومت در نظر مردم، حفظ روحیه مقاومت و امید در میان بخش‌هایی از جامعه، و همچنین تأثیرگذار بود بر روشنفکران و سیاستمداران آینده.

پس از مرگ استالین و به قدرت رسیدن خروشچف و کمی‌گشودگی در فضای به شدت بسته و خفقان‌آور روسیه که به دوره «آب شدن یخ‌ها» معروف شد، افزایش ارتباط با جهان آزاد و البته آگاه شدن از شدت سرکوب‌های حکومتی، سبب پاگرفتن جنبش مخالفان شد.

یکی از روش‌های بدیع و هوشمندانه این جنبش این بود که از حکومت می‌خواست به قانون اساسی و حقوق مدنی‌ای که خودش اعلام کرده پایبند باشد. مخالفان در واقع با اصرار به اجرای قانون

سعی داشتند نشان بدهند که خود حکومت قانون را هر جا که بخواهد زیر پا می‌گذارد. ناتانز توضیح می‌دهد که در مقابل سنت «نافرمانی مدنی»